Cenzurat: Cenzura presei Timişoara

Година I. Timişoara, 15. децембра 1921. Бр. 2.

ГЛАСНИК

Црквени, школски и друштвени лист.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. и 15. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

СЛУЖБЕНИ ДЕО.

Месни школски одбор срп. прав. црквен. општине у Т.-Фабрици.

Број 56/1921

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Т-Фабрици.

Са овим местом скопчана су следећа берива:

1. Државним законима и наредбама као и законима и наредбама наших српских надлежних власти прописана плата и доплатци.
2. Слободан стан по пропису у природи.
3. Башта од 400 хвати.
4. Потребан огрев (10 куб. метера).
5. У име писаћег паушала 50 леја годишње.

Дужности су прописане школском уредбом, односно наређењима дисциплинарних правила без појачке дужности.

Компетовати могу само оспособљени учитељи.

Молбенице са доставерним прилозима треба упутити на месни школски одбор.

Рок стечаја је од дана првог увршћења огласа овога у „Гласнику“ за четир недеље са евентуално пет (5) дана продужења.

У Timişoara-Фабрика, 7 Јуна 1921. г.

Вл. Живојнов с. р. (м. п.) Др. М. Калиновић с. р.
церовођа. председник.

Ш. 470/377 зап. 1921.

Горњи се стечај одобрава,

Из седнице Епарх. Школ. Одбора држане у Timişoara, дана 12, 25. новембра 1921.

Председништво.

Срп. прав. црквена општина у Араду.

Број 299/1920.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Араду.

Са овим местом скопчана су следећа берива:

1. Државним законима и наредбама као и законима и наредбама наших српских надлежних власти прописана плата и доплатци.
2. Стан у нарави.
3. Башта у природи, или законита накнада за њу.
4. Писаћи паушал годишње 50 леја.
5. Одређена дрварина.

Дужности су прописане школском уредбом и односно наређењима дисциплинарних правила без појачке дужности.

Компетовати могу само оспособљени учитељи и учитељице.

Молбенице са доставерним прилозима треба упутити на месни школски одбор.

Рок стечаја је од дана првог увршћења овога огласа у „Гласнику“ за 4 недеље дана са евентуално 5 дана продужења.

Арсеније Илић с. р. м. п.
председник.

Ш. 633/378 зап. 1921.

Горњи се стечај одобрава.

Из седнице Епарх. Школ. Одбора, држане у Timişoara, 12/25. новембра 1921.

Председништво.

ИЗВЕШТАЈ

о раду епарх. управе од августа 1919. г. до данас.

А. Президијална акта еписк. викара до краја Фебруара 1920. године.

Затражена је и добијена је од војничке власти одлука, којом се изриче, да је епископски двор слободан од реквирирања. — Извештене су власти о томе, да је еписк. викар наступио своју службу и умољене су, да га у делатности му потпомажу. — Умољена је префектура у Timişoara да званична писма епарх. управе и подручних јој органа ослободи цензурисања или бар да нареди, да се исто преко реда, журно обавља. — Умољена је иста префектура а по том и министарски савет за издавање наредбе својим органима, да све наредбе, одлуке и пресуде своје, које се манастира, окр. протопрезв, и парох. звања, црквен. општина, школа,

свештенства и учитељства тичу, и епарх. управи као надлежној контролној и дисциплинарној власти достављају и да се пре донашања одлука у званичним стварима, које се на исте органе односе, и мишљење епарх. управе изиште. — Извештени су подручни органи о наступању службе еписк. викара и издата су им подробна упутства у погледу савесног и тачног вршења свештеничких и учитељских дужности, уређења школа и званичења у црк. општинама. — Са захвалношћу је узето на знање, да је заповедништво бригаде 55. пешадијске пуковније у Timişoara ставило на расположење еписк. двору за чување личне и имовинске безбедности 6 војника са једним подофициром. 3 војника и подофицир држани су у двору неко време а по том су стављени споменутом заповедништву на расположење. — Извешће управе ерарних добара у Timişoara, да је владин савет у Вел. Сибињу са 30. септ. 1919. одузео за ерар пустару Церу, достављено је преосв. г. епископу Георгију, адм. митрополије и Врх. Упр. Одбору на надлежни поступак а викар се од своје стране оградио против тог расположења образложеном представком. — Јереј Слободан Костић парох у Мехали и привр. конз. бележник у Timişoara, одликован је црвеним појасом. — Издате су бивше канцеларијске просторије у еписк. двору на 4 г. у закуп уз најамнину од 6000 К. годишње. — Подељени су некојим свештеницима допусти. — Подељено је више диспензација од брачних сметња поста и сродства. — Учињена су нужна расположења, да се у свима подручним црквама свршавају прописана богослужења и у манастирима врше службе те су у ту сврху спроведени разни премештаји свештених лица на парохије и у манастире. — Усљед забране употребе телефона затражена је и получена је дозвола, да се епарх. телефон сме употребљавати. — Умољен је преосв. г. епископ вршачки Гаврил, да оне манастире и црк. општине из вршачке епархије, који су под Румуне потпали, прикључи еписк. викару а када се преосв. исти тој молби одазвао, учињено је све, што је потребно било, да се у томе подручју у сваком погледу ред уведе. — Позвата су парох. звања на извешће о томе, колико босанско-херцеговачке деце има још у овим крајевима. — Умољен је владин савет у Вел. Сибињу, да нареди, да административне власти своје наредбе општег значаја и на српском језику објављују и да власти поднеске срп. црк. власти и Срба појединаца, писане српски ћирилицом примају и решења на исте странкама на српском језику издају. Получен је повољан одговор. — Издато је свештенству подробно упутство о правилном састављању молбеница за диспензацију од разних брачних сметња. — Издато је наређење ради одржања благодарења 1. дец. као на дан слободе. — Подручна парох. звања, црк. општине и верни позвани су, да српске и стране књиге поклањају војничким болницама. — Примљени су у свезу клира епархије темишварске јеромонаси Сергије Јовандић бивши брат ман. Тавне у Босни (додељен братству ман. Бездина) и Виктор Љубичић бивши брат ман. Хопова (додељен братству ман. Св. Ђурђа) а привремено је примљен на службовање јером. Иларијон Сујић брат ман. Тавне у Босни. — Саопштено је дивизији, да су војници развукли ствари Владимира Дакића бившег адм. парохијесу Ст. Молдави, па је иста умољена да нареди, да се исте ствари свештениковој жени предаду. — Усљед тога, што је звање за станове реквирирало и летњиковац и ишпански стан у дворској башти, издат је летњиковац са парком и земљом око њега под најам за 15000 К. годишње. — Подељен је коначни отпуст Бранку Милошевићу бившем пароху у Пардању, изабраном и потврђеном с. п. п. у Гор. Ковиљу. — Наређен је извиђај ради установљења, кога терети кривица за штету, нанесену ман. Бездину тиме, што су купљена дрва из ман. шуме пре примопредаје извежена. — Позван је Ј. Константин Лазић адм. парохије у Златици, да до даљег расположења опслужује и парохију у Лесковици а јером. Партеније Стајић адм. парохије у Дежану, да прими и парохију у М. Гају у опслуживање. — Допис управног савета у Вел. Сибињу, да му се прикаже пројекат, по којем би желела епархија Timişoara, да јој се устроји организација црквена и школска на територији румунској, уступљен је Св. архијерејском Синоду на решење. — Разаслата је свима црквама божићна посланица. — Поводом тим, што је држање сваковрсних скупова, зборова и седница наредбом учињено овисним од дозволе власти, умољено је образложеном представком министарство унутрашњих дела, да се црк. одборске и скупшт. седнице без предходне пријаве власти и получене дозволе одржавају.

Публиковане су ман. управама разне одлуке упр. одбора срп. прав. манастира. — Умољен је Министар-председник за наређење, да се епарх. Управи достави списак дана, за које су везани значајни догађаји у животу румунског краљевског дома и румуиског народа ради издавања наредбе за држање благодарења у те дане, јер су то досад неправилно префекти и градоначелници наређивали и то у очи дана самог благодарења. — Затражен је поступак против команданта места у Николинцима, који је оспорио право епископу вршачком, да у Лесковицу администратора постави и о Србима се непристојно изражавао. — Поднесен је Врх. Упр. Одбору документовани обрачун о издржавању еписк. двора до краја 1919 г. — Издано је неколико уверења у војничке сврхе. — Црк. општине у Кечи, Модошу и Пардању даље у Денти, М. Гају и Дежану придодате су окр. протопрезвитерату у Timişoara а за остале црк. општине у вршачком подручју основано је засебно протопрезвитератско намесништво и вођење истога поверено је Ј. Прокопију Милошевићу пароху у Соколовцу са седиштем у истом месту. — Образложеном представком умољена је дивизија, да жандармерији забрани телесно кажњавање грађана и терање политике те злостављање неких особа због тога што овој или оној народности припадају. — Умољени су министарство унутрашњих дела и дивизија, да забране адм. властима и жандармерији, да свештенству, учитељству и црк. општинама у стварима, које се цркве, школе и црк. општина тичу, наредбе издају па су умољени а с њима и министарство за веру и просвету, да све, што се цркве, школе и црк.

општина тиче, епарх. управи достављају, која ће тада учинити нужна расположења. — Издато је уверење јером. Инокентију Витомировићу намеснику ман. Месића, да ће примљен бити у везу клира епархије Timişoara ако получи отпуст из вршачке епархије. Исти је назначен за адм. парохије у Лесковици. — У ствари ман. Бевдина има се саопштити ово: Братство манастира интернирано је било 2 дана, наређено је инвентарисање ман. покретног иметка, стављен је манастир под секвестар (ово је само на папиру остало а у ствари није имало никаквих последица), постављен је неки свршени романски богослов за „ман. надзорника“ с правом надзиравања шуме и издавања ман. земље у смислу аграрне реформе. Због ових расположења као и због злоупотреба ман. надзорника поднесено је префектури више енергичних представака а кад су ове безуспешне остале, пријављена је цела ствар впреосв. г. епископу Timişoara. Георгију адм. митрополије с молбом, да затражи дипломатску интервенцију ради очувања ман. интереса.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО.

Недеље и Празници.

Свети Цар Урош. Дана 2. децембра слави света Црква наша светог цара Уроша, сина силног цара Душана, који је 1355. године сео па царски престо. После оне мудре владавине силног оца, која се експонирала и крунисала у проширењу српске царевине на страх свих суседних народа, преузео је власт слаби и нејаки Урош, који у побожности свога срца и душе, беше сву бригу посветио подизању храмова и верске одушевљености, презревши сву земаљску силу и господство.

На Литургији Еванђелије од Луке гл. 12 ст. 2. Ништа није сакривено ни тајно, што се неће открити и дознати. Јер што у мраку казасте, чуће се на виделу. Али вам кажем: небојте се оних, који убијају тело, него оних, који имају власт пошто убију да баце у пакао. Јер кад птице које се продају нису заборављене од Бога, одкуда можете бити ви заборављени, који сте бољи од њих.

Недеља 26. по Духовима. На литургији Еванђелије од Луке гл. 12. ст. 16. И каза им Исус причу: У једнога богаташа роди њива и помисли шта да чини, кад нема где летине сабрати- И рече, покварићу житнице и начинићу веће, и сместићу у њих летину и казаћу души својој: Уживај душо, једи пиј и весели се. А Бог му рече: Безумниче, још ову ноћ узећу душу твоју, јер тако бива сваком, ко тече блага земаљска а не богати се у Бога.

Свети отац Николај. 6. децембар посветила је св. Црква наша успомени Светога Николаја архиепископа, који је презревши земаљско благо и живећи и делајући у духу Христовом чувао св. веру, чинећи свугде сваком добра и милостиње. За време цара Диоклециана бачен у тавницу чамио је све док га цар Константин није ослободио. У одбрани хришћанства борио се на I. васељенском Сабору против злогласног Арија. Чистотом живота, непоколебљивом вером, истинском љубављу и мудром науком светлио је свима као звезда водиља. Све те врлине красиле су архиепископа св. Николаја, оца и добротвора свих сиротих, прогнаних и несретних, који су чезнули за утехом, правдом и оздрављењем душевним.

На Литургији Еванђелије од Луке гл. 6. ст. 17. А изашавши Исус на место равно у пратњи ученика и мноштва народа, који дођоше ради науке и исцелења мучени од злих духова, подиже очи и рече: Благо вама који сте сиромашни духом, који сте гладни и плачете и вама, на које свет омрзе мене ради. Радујте се, јер вас због тога чека небеска награда.

Поука: Обремењени земаљским невољама и осталим искушењима под утицајем глади, јада и омразе ближњих, гредећи стазом живота предусретани исмевањем, не проливајте сузе и непадајте у очајање браћо и сестре. Свет који види да нисте синови и кћери овог земаљског света а чудећи се вашем хришћанском животу, доследном начелима и узвишености Христа, гони вас са презиром. У место хришћанске љубави свет исповеда мржњу и пакост, трудећи се, да слику добра човека из душе твоје исчупа. И ако су ваше душе обремењене свим тим неоправданим поступцима тога света, због чега су вам можда обузели душу вашу облаци очајања, верујте, да ће једном сунце истинске Христове правде одгонити све те црне облаке са суморних душа ваших. И ви ћете удостојени те светлости осетити истинско блаженство душе ваше већ овога света, а срце и душе ваше биће прожете надом и вером, да вас и онога света велика награда чека.

Недеља 27. по Духовима. На литургији Еванђелије од Луке гл. 13. ст. 10. А кад једне суботе у зборници учаше, беше онде жена болна и згрчена већ 18 година, и видевши ју Исус рече: жено опроштено ти је, и метнувши руку на њу исправи се жена славећи Бога. А старешини зборнице беше криво што Исус у суботу излечи жену. И рече Исус: лицемере! зар ви не дрешите суботом своју марву да је појите? а ову кћер Аврамову, која је 18 година мучена од сатане, није ли требало разрешити од болести?

Поука: Жена коју зао дух мучи страшно 18 година, долази Исусу и Исус ју лечи. Старешина зборнице испуњен злобом и пакошћу приговара Исусу што суботом лечи. Па зар није достојна осуде та покваренoст, нељубав и хладноћа тих земаљских лицемера, који сматрају, да у дан недељни,-дан одмора,-не треба добра дела чинити? Зар своме ближњем, који у вртлогу очајања и невоља са упртим молећим погледом тражи помоћ ма и у недељни дан — нећеш притећи са братском љубављу и саучешћем у помоћ? За то испуњени оном хришћанском љубављу и саучешћем према ближњима, не гледајте на време, место и час, него свугде где ваш ближњи упавши у невољу затражи

помоћи, ви му помозите, јер су сви дани Божији. А прожети љубављу Христа презревши све лицемере земаљске, пригрлите сваког који ослонца и помоћи треба, јер што год будете учинили невољнику, учинили сте самоме Христу, због чега вас чека свако добро и свака награда на небесима.

Српска православна Епархија Timişoara у Краљевини Румунији.

(Свршетак.)

Подпредседник епархијске конзисторије је Јован Новаковић, окружни протопрезвитер у Timişoara.

Подпредседник епархијског административног одбора је Иван Мучалов поседник у Timişoara.

Црквеним добром уз надзор епархијске власти рукују црквене општине организоване на основу прописа кр. уредбе од 10. августа 1868. године.

Српска православна Епархија Timişoara у краљевини Румунији дели се на два протопрезвитерата (Timişoara и арадски) и једно протопрезвитератско намесништво (соколовачко) и 53 црквене општине.

У протопрезвитерат Timişoara спадају следеће црквене општине: Гад, Дента, Дежан, Дињаш, Ђир, Иванда, Кеча, Кнез, Краљевац, Лукаревац, Мали Гај, М. Бечкерек, Timişoara Мехала. Модош, Немет, Овсеница, Парац, Петровосело, Рудна, Пардањ, Срп. Ст. Мартон. Станчево, Timişoara-Град, Т.-Фабрика, Толвадија, Чаково, Фењ, 27 општина.

У протопрезвитерат арадски спадају следеће црквене општине: Арад, Арадгај, Варјаш, Кетфељ, Моноштор, Нађлак, Нађфала, Печка, Саравола, Вел. Ст. Миклуш, Срп. Ст. Петар, Срп. Чанад, Торња. Фенлак, 14 општина.

У протопрезвитератско намесништво соколовачко спадају следеће црквене општине: Соколовац, Лугове, Лесковица, Радимна, Белобрешка, Дивич, Стара Молдава, Мачевић, Срп. Пожежена, Доња Љубкова, Свиница, Златица, 12 општина.

Свака црквена општина има једну цркву са једном парохијом. Црквена општина у Срп. Ст. Петру има једну цркву са две парохије.

Протопрезвитерат Timişoara је стално попуњен. Протопрезвитератом арадским и протопрезвитератским намесништвом соколовачким управљају администратори.

Од 54 парохије, стално је попуњено 14 парохија, остале се администрирају. 16 парохија у оскудици свештенства администрирају свештеници из околних места.

Парохијског свештенства има укупно 38.

Од наведеног броја је 18 мирских свештеника, а 20 је јеромонаха, који у оскудици мирског свештенства врше парохијску дужност.

У српској православној Епархији у краљевини Румунији има четири манастира: 1. Бездин са два брата стално и једним привремено (намесник, ђакон и један јеромонах до окончања дисциплинарног поступка.)

2. Св Ђурађ са два брата у манастиру (Игуман и намесник)

3. Златица са једним братом (игуман.)

4. Базијаш са једним братом (намесник.)

Свега укупно има манастирског свештенства седам.

Укупно има свештенства парохијског и манастирског 45.

Српска православна Вероисповедна Школа у Краљевини Румунији.

(Свршетак.)

3. Курзисте су: Десанка Лазићева у Малом Гају, Велинка Ђорђевићева у Варјашу, Смиља Рацићева и Славна Рацићева у Дињашу, Славко Николајевић у Иванди, Илија Дишић у Кам. Св. Ђурђу, Владимир Ненадов у Кетфељу Ангелина Рајковићева у Кнезу, Јулка Јеремија у Краљевцу, Вукосава Итињанц-Игњина у Мал. Бечкереку, Милан Бакић у Мунари, Жива Поповић у Рудни, Милан Мијатов у Ман. Св. Ђурђу, Раденка Конићева у Моноштору, Сава Максин у Кечи, Невенка Томина у Петровом Селу, Иван Ракић у Ст. Печки, Вукосава Мијатова у Срп. Пардању, Александра Чолаковићева, Софија Чолаковићева и Десанка Бугарска у Срп. С. Мартону, Софија Чарнић и Маргита Бачићева у Срп. Св. Петру, Мирна Радин у Срп. Чанади, Даринка Мијатова у Станчеву, Јулка Мустец-Веселиновићева у Толвадији, Невенка Керпенишанова у Торњи, Љубица Павлова у Фењу, Аурелија Адамовићева у Сараволи, Жива Пашић у Дежану.

4. Свештеници богословске спреме су: Јереј Милан Николић у Кетфељу, јер. Исидор Николић у Чакову, јереј и намесник Душан Гајић у Денти, јереј Макса Стануловић у Немету.

5 Јеромонаси. Мирон Митровић у Лукаревцу, Сергије Јовандић у Нађлаку, Иларион Сујић у Срп. Пардању.

На место Предрага Бугарина у Сараволи, који је повучен у војску, постављен је јеромонах Виктор Љубичић. На место јереја Исидора Николића у Чакову који је оболео, постављен је ђак I. разр. трговачке школе Стеван Томић из Денте.

„Наставна Основа“ у овоподручним српским основним школама подржава се још она, коју је издао НЦШ Савет 1909. год. Иста је у неколико почетком ове школ. године допуњена у толико, што је у V. и VI. разр., место мађарске историје и Устава, унесена румунска историја и румунски Устав, и што је од III. разр. додата српска граматика са основним појмовима. Још ће се унети према државној „Наст. Основи“ од III.. разр. румунске историјске легенде, које ће деца српским језиком приповедати.

Досадање школ. књиге као уџбеници за српске основне школе употребљавају се и у овоподручним основним школама.

Само невоље задају потребне читанке, које се не могу добити, те су школе без читанака за II, и IV. разред. Прошле године је био без читанака и III. разр., а то је велика сметња у напредовању наставе, да учитељи јако натежу са испомагањем.

У крепости су и „Дисциплин. Правила“ за српске нар. учитеље и учитељице издата НЦШ Саветом под 8. 21. фебр. 1910. год. ШС ад 23/9. ex 1910.

Према свему горе изложеноме, види се стање овостраног нашег школства у краљевини Румунији. Како пак стоји у појединостима видиће се из даљега, што буде сљедило иза овога.

Т. К—ћ.

НАШЕ ШКОЛЕ И КУРЗИСТЕ.

Завршило се најгрозније дело човечанскога друштва. Више милијуна људских жртава је требало, да се до нове Европе дође. Судбина је ваљда хтела, да ми овопредеони Срби оцепљени од своје миле браће, са којом смо вековима делили добро и зло. у новој проширеној земљи, у краљевини Румунији продужимо наш просветни и национални живот.

Природно је право а и дужност сваког народа, да свој језик, веру и обичаје негује, чува и у подмлатку шири. Тако је света дужност свих позваних, који у овој земљи живе, да свом снагом и љубављу пораде, да се мален број овопредеоног српства бар

Браћа Чендеш, Тимишора. 7790

на оном степену културе и народне свести одржи, који смо степен у прошлости, у заједници са својом браћом постигли.

За очување српског нам језика, верских и народних обичаја и песама у првом реду служе наше народне школе. А поред ових у многоме служе узвишеноме циљу читаонице, певачке и остале дружине.

Само нам се намеће питање, хоће ли моћи наше данашње српске народне школе одговорити свом позиву. Је ли садање наставничко тело довољно оспособљено за вршење узвишених учитељских дужности? Ово је једно од најопсежнијих питања. које ће по нас Србе у Румунији дуго актуално бити. Ако се не варам, ми у новој држави нам ни 20 оспособљених српских народних учитеља немамо, а поред ових око 40 које курзиста, које пак свештеника врше наставничке дужности у нашим народним школама.

Ако будемо ових првих 5—6 година истрајно порадили, да курзисте-наставнике постепено по могућству свестрано спремимо за њихов учитељски рад, онда ћемо мирном душом моћи рећи, да је обезбеђен опстанак српске народне школе, као једног од најважнијих фактора просветног и националног живота. Ово су и наши меродавни увидели, те су пожурили, да на летњим феријалним течајевима спремају оне младиће и женске, који се вољно одазваше позиву, да свој живот српској школи и народу посвете.

Ови десетонедељни течајеви, са својим огромним градивом не могу онако спремити слушаоце, да би ови у почетку успешно могли радити у школи и у народу. Ну та околност нека не озловољи курзисте-наставнике, јер као што и они знају, сваки је почетак тежак. Не заборавимо. да су тврда воља, марљивост и љубав према свом позиву у стању много надокнадити.

Зар је мален број оних младих оспособљених учитеља, који и после редовно свршене препарандије ступајући у школу првих година са великом тешкоћом обављају дужности?

Као наставник на овогодишњем феријалном течају, могу констатовати, да се је већи део курзиста вољом одао учитељском позиву. До меродавних и нас старијих учитеља стоји, да ту љубав према школи у њима ојачамо.

Држим, да ако курзисте увиде, да се позвани, као и вичнији оспособљени учитељи на јавним учитељским зборовима својски заузимају, да их са оним знањем и практичном спремом оружају, која ће им тежак рад олакшати, ако се буде настојавало, да и општине од своје стране како морално тако и материјално у довољној мери помажу курзисте-учитеље, они ће са одушевљењем све успешније радити на пољу српске просвете и наставе.

Споменуо сам држање учитељских зборова. За неопходно потребно држим како по нас оспособљене, а још већма по курзисте сазивање учитељских зборова.

На овима би се сва школска питања расправљала. Већи део времена би се на практичне радње употребио. Старији и искуснији оспособљени учитељи би на овим седницама са страном децом практично приказали своје начине код појединих предмета. На овај начин би се сви предмети практично предузели прво од оспособљених, а затим од курзиста-учитеља. Како сваки рад, тако и овај би добронамерна критика пропратила.

После практичног приказивања начина предавања прешли би на расправљање осталих питања просветног живота нашег. Морају се набавити средства за одржање 2—3 уч. збора годишње. Према ранијим наредбама дужне су општине сносити путне трошкове учитеља за учешће ових на поменутим зборовима. Кад су општине ово пређе могле чинити, тим пре морају данас ту малену материјалну жртву принети за своје школе. Јер не заборавимо, да ће нам се свака потура, коју будемо на просвету издали, изобилно вратити на нашем подмлатку.

Обзиром пак на ту околност, да су курзисте свршавајући стране средње школе, у српском језику слабији, то им ваља у особиту дужност ставити усавршавање у српском говору и писању, што ће једино многим пажљивим читањем постићи.

Не знам, да ли им у сврху овог усавршавања стоје у селима потребне књижнице на расположењу. Уверен сам, све ако данас и немамо довољан број стручних, педагошких књига, да ће се наша Управа, која је за ове две године много учинила за очување народних школа, свештенство и учитељство побринути, за што скорији пренос српских књижевних продуката.

По курзисте би од знатне користи било, ако би годишње 3—4 писмене радње написали и израдили из педагошких предмета. Ове би се радње имале поправљати и као такве допринеле би њиховом напредовању у српском језику.

Ако пођемо гореозначеним правцем, ако наставницима како оспособљеним тако и курзистама, — у чијим рукама данас будућност наше омладине

и будућих Срба лежи, потребну моралну и материјалну помоћ пружимо, држим, да ће опстанак наше српске народне школе обезбеђен бити.

Timişoara, **Владимир Живојнов.**

Нацрт градива за предавање историје у српским вероисповедним основним школама.

3. Војвода Драгош.

Војвода Драгош (Dragoş Vodă) био је Румун из Мармароша. Врло је добар ловац био, те је зато често ишао по густим шумама у лов.

Једнога дана пође у хајку са многим псима. Дуго је ишао по шуми и тражио дивљач. На једном спази неку животињу са роговима. То је био бивол.

Чим су опазили пси дивљач, почели су јурити за њом. Скоро да стигну дивљач, али од дугог бежања почели су полако заостајати, а касније од силног умора падали су мртви један за другим.

Само је једна кучка још увек јурила за биволом. Скоро да га стигне, кад наједанпут наиђоше на широку и дубоку речицу. Бивол преплива, а кучка за њим. Није га могла достигнути, јер су је таласи скоро загушили.

У том стигне и Драгош. Када је видео да ће се кучка удавити, а бивол побећи, разљути се и баци џиду за биволом. Згоди га баш у кичменицу. На једном вода оцрвени крвљу бивољевом. Драгош извади бивола из воде. Главу му одсече за спомен из лова.

Драгош је заузео предео, где је нашао ову дивљач. Реку, у којој се кучка удавила, по имену исте назвао је Молдава (Moldova), Касније и цео предео око реке Молдаве (Moldova) назвао се Молдава (Moldova). За вечити спомен цела породица Драгош на штиту имала је главу од бивола.

Тако је војвода Драгош основао војводину Молдаву.

4. Краљ Фердинанд.

Наша држава зове се Румунија. Нашом државом влада и управља храбар и разборит човек, који носи титулу Краљ. Према томе наша је држава краљевина. Краљ наше државе зове се Фердинанд I.

Краљ Фердинанд је синовац умрлог краља Карла I., који је мудро владао нашом државом све до 27. септембра 1914. године.

Краљ наш Фердинанд I. рођен је у страној држави, која лежи северо-западно од Румуније а зове се Германија. Ова је била једна од највећих и најбогатијих држава.

Краљ Фердинанд је са очеве стране у сродству са краљевском породицом, те је и био васпитан и учен као принц.

Као мало дете јако је волео књигу. У марту месецу 1889. год. био је биран за наследника престола румунског, јер краљ Карло I. није имао деце, која би га по смрти наследити могла.

Чим је принц Фердинанд дошао у Румунију, одма је ступио у војску, и за кратко време је постигао највиши војнички степен.

Још за живота краља Карла I. као престолонаследник-Фердинанд у многоме је помагао своме стрицу.

У лето 1913. год. као принц водио је рат са Бугарима, који се свршио победом румунског оружја.

По смрти краља Карла I. 27. септембра 1914. год. постао је престолонаследник Фердинанд Краљ Румуније.

Од тога доба Краљ Фердинанд I. влада румунском државом.

5. Краљица Марија.

(Regina Maria.)

У децембру месецу 1892. год. принц Фердинанд оженио се принцезом Маријом од Единбурга. Принцева Марија рођена је у Енглеској.

Још за детињства имала је добро васпитање. Била је добра, смерна, милостива и врло савесна у учењу. Ове њене добре особине дошле су и до ушију нашега краља Фердинанда. те је узео за жену, и данас је она његова верна помоћница у животу и раду.

За време рата Краљица Марија је са много пожртвовања надгледала ратне рањенике и ратну сирочад, чији су родитељи погинули за отаџбину.

За то што је толико труда полагала око надгледања сиромаха, зову је: „Мати сирочади“.

(Наставиће се.)

ЧИТУЉА.

На покладе 14./27, нов. 1921. г. испустио је своју племениту душу ЈОВАН НОВАКОВИЋ окр. протопрезвитер Timişoara, парох Timişoara-градски, подпредседник епарх. конзисторије и члан епарх. адм. и шк. одбора, председник привр. упр. одбора црквб. општине Timişoara-градске, члан управе Српске Штедионице у Timişoara и т. д. Смрт му је наступила неочекивано и изненадила је свакога, који га је још у очи тога дана, када је баш 76. годину свога живота навршио, видео свежа и расположена. У 11 с. пре подне ударила га је капља, изгубио је свест и у 3 с. по подне заменуо је овај земаљски живот вечним, небесним. Свештенство Timişoara помазало га је и обукло га је у прописано потпуно свештеничко одјејаније те га је по том пренело у саборну цркву. Ту је лежало мртво тело до 16./29. нов., кога дана је од-

служена св. литургија а после исте одржано је опело. У очи дана погреба читало је свештенство Timişoara наизменце јеванђеља пред мртвачким сандуком а на сам дан погреба чинили су то исто свештеници са стране, који су на погреб дошли.

Св. литургију одслужио је Милоје Марцикић а. п. у Фабрици а на опелу начал-ствовао је архим. Стефан еписк. викар уз асистенцију свештеника: Ивана Алексића проте-пароха из Модоша, Јосифа Протића игумана, а. п. у М. Бечкереку, Слободана Костића протонамесника, а. п. у Мехали, Гавре Петровића умировљеног свештеника, Максе Стануловића пароха у Немету, Милоја Марцикића а. п. у Фабрици, Милана Николића а. п. у Кетфељу, и јером. Никанора Савића протопрезв. капелана. На кору је како за време литургије тако и на опелу врло складно и умилно-тужно појало фабричко певачко друштво. Црква је била дупком пуна. Заступљене су биле све веро-исповести и народности, готово све власти, звања и удружења.

Пред крај опела опростио се еписк. викар од покојника овим говором:

Наши дани све су блеђи а јунаци све су ређи!

Већ и онако мали број војника Христових, који се по одласку српске војске из ових крајева као прави пастири и духовни оци без предомишљања решише, да остану овде и да послуже Богу, цркви и народу српском у овим крајевима, опет се умањио с једним. Господу се прохтело, да позове Себи једнога од најбољих и најзаслужнијих служитеља олтара Свога, окр. протопрезвитера и пароха Јована Новаковића.

Оче Јоване, који си богат био у заслугама а од заслуга ти је ваљда само скромност била већа, ти и не слутиш, какву си празнину оставио за собом, како тешко осећамо сви губитак твој и колико тужимо за тобом. Смрт твоју оплакује мати Црква, којој си више од 1/4 столећа најсавесније и најревносније служио и која је заслуге твоје признала и свима одликовањима, недавно и напрсним крстом наградила. Жали за тобом управа епархије Timişoara, код које си некада као конзисторијални бележник младићким одушевљењем успешно делао и којој си и доцније као дугогодишњи члан а по томе подпредседник конзисторије и члан адм. и шк. одбора својим богатим искуством и мудрим саветима велике услуге чинио. Пуно је жалости срце свештенства ове епархије, твоје браће у Христу, који су научили да у теби свога очинског пријатеља поштују и љубе. Поред тога, што ће сваки члан српскога народа, који је у прилици био, да о твоме животу и раду слуша, да те свуда види као одушевљена борца за сваку српску ствар, свагда са пијететом спомињати име твоје, нарочита туга обузима душу синова и кћери српскога народа ове епархије, а на по се оних из протопрезвитерата твога и црквене општине Timişoara-градске, где си са толиком љубављу и савесношћу вршио дужности протопрезвитера, пароха и председника црквене општине. Као сину и грађанину Timişoara одају ти ево последњу почаст и испраћају те на последњи пут твој без разлике вере и народности грађани овога града, заступници власти, звања и удружења разних, код којих си свагда у великом уважењу био. И напослетку уви се у црно и нариче за тобом тужна удовица твоја, која је у теби вернога друга и нежнога мужа изгубила, који је делио са њоме и добро и зло и која је сада сама себи остављена, да ју једино нада, да ће се с тобом на ономе свету поново састати, одржава и снажи у животу.

Оче Јоване, лепе године си доживео, дубоку старост си дочекао, у којој смрт као по све природну ствар сматрамо, па ипак је одлазак твој из наше средине свакога од нас изненадио. Ко је год познавао твоје опште здравствено стање, снажну конструкцију твога тела, младићко држање и кретање твоје, сонoран глас твој, којим си служио и појао у славу Божју, сваки је држао, да твоје тело није још за опело. У последње време чешће си ми говорио до душе, да осећаш неку малаксалост, да те снага издаје, ну после таквих речи увек би се појавио неки весео осмејак на лицу твоме и ја сам те тешио и храбрио у пуном уверењу, да твоји дани нису још избројани.

Оче Јоване, био си непорочна живота и неуморан раденик у винограду Господњем. Тебе би управо могли укратко са ових неколико речи окарактерисати: Чист живот, сушта савесност, оличена радиност. Може бити да си и сувише радио па да те је умно напрезање особито сад у старијим годинама уморило па ваљда и смрт твоју пре времена проузроковало. Ја сам ти често пута говорио у братској љубави и имајући твоје добро пред очима, да штедиш снагу твоју, да вршење црквене дужности повериш млађем брату у Христу а и послове око управе црквене општине да уступиш млађима, на којима свет остаје а ти да поживиш мало и себи, да уживаш у добро заслуженом одмору. Ну ти не прими савет мој, него си и даље неуморно радећи трошио снагу своју а све за то, да се не би у цркви ништа без твога учешћа догађало и да би послови црквене општине, које си последњих година тако рећи сам водио, у реду текли. Општој ствари служио си без сумње савесно, ревносно, неуморно и успешно, али себи си век прекратио.

За твоје труде и напоре наградиће те без сумње Господ који праведно суди свакоме по заслузи. Господ ће и свима нама, који смрт твоју оплакујемо, по милости и благости својој послати утехе. Од моје смирености прими топлу и искрену захвалност на свему ономе, што си цркви православној и народу српском учинио.

Смрт ти је била лака, болест јој није претходила, испустио си за неколико тренутака твоју племениту душу. Изненадна смрт спречила те је у томе, да се исповедиш и причестиш, што би свакако учинио да си последњих часова при себи био као што би ти без сумње мило било, да си се и са твојом верном другом, са нама, браћом твојом у Христу и са љубљеном паством твојом опростити могао. Тело твоје лежи пред нама хладно и укочено, очи твоје склопише се за навек

али ми осећамо, да духом твојим лебдиш над нама и да нас духовним очима својим посматраш као што ћеш без сумње и у будуће погледати на нас са небесних висина. Па као што нас видиш тужне и жалосне, да се молимо за покој душе твоје, помоли се и ти вечноме Оцу нашем небесном за нас привремене путнике на шару земаљскоме, да нам дарује миран час самртни, када се прохте св. вољи Његовој, да нас Себи позове.

Вечна ти била успомена међу нама! Бог да ти душу прости!

По свршеном опелу кренуо се спровод на градско гробље, где је после поновног помена тело покојниково предато матери земљи.

Врломе покојнику, у коме су црква наша и овдашње српство ретког сина и одушевљеног раденика изгубили, вјечнаја памјат и Бог да му душу прости!

*

Јован Новаковић родио се 14./26. нов. 1845. г. у Timişoara-Фабрици од оца Јована занатлије и матере Персиде рођ. Кнежевић. Основну школу српску и немачку свршио је у своме родном месту а тако исто и гимназију код пијариста. Правне науке апсолвирао је у Будимпешти а богословске у Ср. Карловцима. Оженио се 1878. г. са Маријом Мариновић из Фабрике. Пре рукоположења служио је неко време у грађанској служби, дуже времена био је и конз. бележник у Timişoara. Рукоположен је за ђакона 2./14., а за презвитера 3./15. септ. 1886. од епископа Георгија Бранковића. До 1900. г. био је сист. парох. помоћник у Вел. Кикинди. 1900. г. изабран је за проту Timişoara и рукопроизведен је за протопрезвитера 1./14. окт. 1900. г. од епископа Никанора Поповића. Одликован је био надбедреником, а 1920. г. при успостављању Српске Патријаршије одликовао га је регент српски Александар орденом Св. Сане IV. степена а Св. Архијерејски Синод напрсним крстом.

ПРИЛОЖНИЦИ СВ. ХРАМОВА НАШИХ.

3. Парох. звање у Арадгају поднело је извештај, да је парохијанка тамошња Даница супруга Михајла Иванова поклонила тамошњој светој цркви скупоцени покривач од плиша за часну трапезу. Истој даровательки послао је еписк. викар 10./23. Јула 1921. под бр. 108. Е. В. из 1921. ову захвалницу: „Тамошње парох. звање извештава ме, да сте за часну трапезу тамошњег св. храма поклонили скупоцени покривач од плиша.

Узимајући ово извешће са задовољством и радошћу на знање сматрам за своју пријатну дужност, да Вам за ревност и љубав вашу према св. прав. цркви и за учињени св. храму поклон испросим од свевишњега Творца благослов а од своје стране да Вам изјавим захвалност, похвалу и признање.“

4. Парох. звање у Араду јавило је, да је тамошња парохијанка Линка удова др. Светозара Павловића одветника поклонила там. св. цркви потпуно презвитерско одјејаније од беле свиле. Врлој приложници послао је еписк. викар 3./16. августа 1921. под бр. 143. Е. В. из 1921. следеће захвално писмо: „Са искреном радошћу и великим задовољством сам примио извешће тамошњег парох. звања, да сте светом храму тамошњем поклонили једно потпуно презвитерско одјејаније од беле свиле. Дело то само собом се хвали и не потребује моје нарочите похвале. А Ви Госпођо, када сте тај поклон св. цркви учинили, поступисте по неодољивом нагону побожног срца вашег а не за то, да би за добро дело похвале очекивали. Ја сматрам ипак за пријатну дужност своју, да Вам на племенитом дару изјавим своју похвалу и признање и да Вас поставим за пример осталима, који су у могућности, да св. цркву обдаре са жељом: хиљадили се такови! Господ Бог нека Вас благослови а нека Вам подари душевна мира, крепка телесна здравља и сваког задовољства.“

5. Парох. звање у Срп. Чанади саопштило је, да су на предлог адм. парохије, јером. Германа Јојића набављени за там. св. храм: један чаршав од плиша за часну, трапезу, један барјак и једна велика литија а рипиде су позлаћене, Именованоме јеромонаху упутио је еписк. викар 4./17. октобра 1921. под бр. 179. Е. В. из 1921. овај допис: „Узимајући на повољно знање извештај ваш број 68/1921. и овлаштујући Вас, да новонабављену велику литију осветите позивам Вас, да том приликом изречете у св. Храму моју најтоплију захвалност Персиди Нике Марјануца на љубазном труду око купљења прилога а свима приложницима на томе, што су прилозима својим омогућили, да св. храм тамошњи до тако лепих нових утвари дође. И Вами изјављујем захвалност и похвалу на иницијативи и труду.“

Имена приложника одштампаће се у једном од идућих бројева.

(Наставиће се.)

Наши Дописи.

У Кетфељу 2. дец. 1921.

СЛАВНОМ УРЕДНИШТВУ „ГЛАСНИКА“.

Данашњом поштом послао сам Вам 170 леја, која је свота за једномесечну претплату „Гласника“ трудом Живка Беленцана од 17 претплатника скупљена.

Уједно Вам јављам, да се код нас сваки прави Србин од срца обрадовао, када је дознао радосну вест, да ће се „Гласник“ као прва ласта у пролећу овдашњег Српства појавити и у великој радости и одушевљењу основасмо у Кетфелу дана 14. 27. нов. српску читаоницу са преко 30 чланова. За председника изабран је наш уважени Србин опћ. кнез Влада Барзин, за подпредседника Петар Кузманов, за перовођу Владимир Ненадов учитељ, за благајника Јоца Гинђилов, за књижничара Сава Пејић, а за одборнике: Живко Жикић, Маринко Бранков, Рада Петров, Милан Николић, Милош Степанов, Жива Бранков, Ђура Савић, Живко Беленцан и Милан Чавић.

Изгледа међутим, да ће се број чланова ускоро знатно повећати, јер се после оснивања многи нови чланови пријавише. Тако ће и кетфелско Српство једном већ поћи добрим путем и држаће се одређенога правца, а тако исто треба по свима српским општинама да се Срби сложе и пораде око економског и националног унапређења нашег, да не бисмо заостали од других народности око нас. Нека се сваки Србин претплати на „Гласник“ не толко што ће у њему наћи све шта жели, пошто је то за сада са многих разлога немогуће, већ зато, да потпомогне опстанак и напредак првог српског листа у Румунији, којега смо сви већ тако давно желили, и који ће тек након осигураног темеља моћи задовољити нас својим чешћим излажењем и опширнијом и равноврснијом садржином.

С поштовањем

свешт. **М. Николић.**

Нашим милим читаоцима честитамо божићне празнике и желимо им сретну Нову Годину.

О нашем листу.

Са многих страна нам стижу извештаји, да је 1. број нашег листа врло обрадовао и потпуно задовољио наше миле читаоце. Ова уверавања служиће нам за подстрек, да лист развијамо и усавршавамо.

Многи се чуде маленој цени листа и питају, хоћемо ли бити у стању, да га поред данашње скупоће хартије и штампања одржимо. Овим пријатељима нашим одговарамо, да смо лист покренули у пуном уверењу и оправданој нади, да ће га држати свака српска кућа, којој то материјалне прилике моле дозвољавају и да ће се трошкови око листа моћи из претплата подмиривати. На листу сарађује за сад мало коло одушевљених људи, који своје умне силе и производе стављају листу на расположење из чисте љубави према ствари без очекивања икакве награде. И поред таквог стања ствари лист ће се одржати искључиво помоћу претплата, ако број ових не буде ван сваког очекивања необично мален.

Први и други број одштампали смо у 1000 примерака, сваки на 12 страна. Ако број претплатника буде преко једне хиљаде, од 1. јан. 1922. излазиће сваки број на 16 страна или ће се удесити, да изалази једанпут недељно на 8 страна.

И ако смо за тим ишли, да лист само помоћу претплатника без рефлектовања на икакву другу потпору одржимо, ипак нас искреном радошћу испуњава, што смо дознали, да је на више страна поведена акција за прикупљање прилога, помоћу којих би се лепша, крупнија, модернија слова набавила, а лист проширивати и усавршавати могао.

Два таква прилога смо већ и примили. На св. Николу, крсну славу своју предао је наш уважени трговац г. Велимир **Ненадовић** еписк. викару у име своје и своје узорне супруге госпође Данице у горњу сврху 500 леја, а исту толику своту положила је у руке викарове и гошћа њихова, опште поштована госпођа Ката **Ранков** из Чакове.

Врлим приложницима изјављујемо нашу усрдну, топлу захвалност!

Белешке.

Крсна Слава. Српска Добротворна Женска Задруга у Тимишоари прославила је и ове године на Ваведеније своју крсну славу. Одборкиње и многе чланице учествовале су у саборној цркви на св. литургији, после које се прешло у дворницу црквн. општине, где је по замолби женске задруге еписк. викар осветио водицу и свечарско кољиво и пререзао свечарски колач са Катицом супругом Шандора **Ненадовића**, трговца фабричког као овогодишњом славском кумом. По том је еписк. викар поздравио женској задрузи свечарство, ставио је чланицама за углед Матер Божју и препоручио их је заштити Њезиној. Похвалио их је са ревности и старања њиховог за бедне и невољне а особито за сиромашну школску дечицу, коју су и ове године — као и до сад сваке — пред зиму снабдели топлим оделом и добром обућом. Испричавши и разјаснивши дивну причу о страшноме суду уверио их је, да их та деца благосиљају и да се моле Богу за њих. Њиховим молитвама придружио је и своју са искреном жељом, да им Господ подари и на даље добре воље и истрајности на благословеном путу, којим ходе. После овог говора приступиле су одборкиње целивању Св. Иконе Матере Божје а по томе су понудиле своје госте разним ђаконијама.

На јектенија одговарало је врло складно и умилно певачко друштво ученика и ученица средњих завода, које се овом приликом први пут показало пред јавности.

Нова певачка дружина. 1. октобра 1921. г. дошао је за протопрезв. капелана у Тимишоару јеромонах Никанор Савић. Поред капеланских дужности поверено му је и предавање веронауке у месним средњим школама са 4 разреда. Као човек музикалан и љубитељ црквене и народне песме, он је одмах саставио од својих и осталих средњошколских ученика певачко друштво, које је вредно поучавао црквеној и светској песми, тако, да је ова мала дружина после двомесечног учења у Недељу у очи св. Николе већ ступила пред јавност и готово целу литургију отпојала у овд. саборној цркви тако прецизно, да је просто свакога задивила. Епископски викар је после св. литургије похвалио труд О. Никанора и малих певача и певачица и ставио је последњима на срце, да и у будуће са истом љубављу негују црквену и народну

песму. О. Никанора у коровођским дужностима замењује Васа Војновић, ученик 8 разреда гимназије.

Од свег срца поздрављамо наше нове певаче и певачице и желимо им истрајности и напретка.

Српско певачко друштво у Т.-Фабрици, одржало је дана 1./14. XII. 1921 године своју редовну годишњу седницу. На истој је у кратким цртама Др. Милан Калиновић председник друштвени приказао рад друштва у прошлој години. У говору своме нарочито је истакао велики морални успех друштва приређивањем излета и учествовањем на св. литургијама у Араду и Манастиру Бездину. По извештају Др. Калиновића обављена је поновна организација друштва. За председника је једногласно изабрат Др. Милан Калиновић, за подпредседника Ђура Николић, за архивара Милан Петровић, за тајника Слободан Живојнов. Хоровођа друштвени је Владимир Живојнов.

Уверени смо да ће сложним, заједничкии радом певачко друштво и у будуће још више успеха постићи у своме великом национално просветном раду.

Српски гости у Темишвару. 9./22. нов. стигли су по други пут у Тимишоару делегати краљевине С. Х. С. за разграничење ради преговарања се делегатима краљевине Румуније. Делегати су: Генерал Драгомир Милојевић, потпуковник Светозар Хаџић и народни посланици Живојин Стојадиновић и др.Светомир Мијатовић а као топографски стручњак додељен им је Гвидо Хајне капетан I. класе.

Члановима градске парохије. Да би имали тачан попис парохијана градске парохије, од неколико дана амо водитељ парохијског звања од куће до куће пописује све оне, за које се зна, да станују на простору парохије. Умољавају се они, код којих било из кога узрока — највише због незнања тачне адресе, пописивач не би тачно дошао, да се и сами код парохијског звања пријаве, да би попис потпун био.

НЕКОЈИ ШТЕТНИ ОБИЧАЈИ И НАВИке У НАШЕМ НАРОДУ.

Навика је друга нарав.
Латинска пословица.

Поред многих одличних народних обичаја, којима је корен у развијеном етичком осећању као што је гостопримство, милосрђе спрам невољника, поштовање кумства, побратимство и т. д. имаде у нашем народу и навика, које су штетне у многом погледу а нарочито по здравље.

Дужност је народне интелигенције: свештеника, учитеља, лекара и т. д. да народ упозорују на те грешке и да га упућују како ће их се клонити.

У тој намери рад сам да проговорим о некојим штетним обичајима и навикама у нашем народу.

Знаде н. пр. свако, да код нас умире сразмерно врло велики број дојенчади; зна се, да разне „редње“ умеју проредити читава села а много огњиште и затрти; зна се, да имаде кућа које изумиру од јектике; зна се, да има породица, где је по више колена доспевало на робију а због злочинства и т. д. и т. д,

Свему томе има много узрока, који су можда на око незнатни, али су тим баш опаснији и зато их треба све од реда најенергичније уклањати.

Да почнемо са најглавнијима.

Стан, као што свако знаде, оно је место, где се проводи бар половину века: осим ноћи, која у нерадно доба године сачињава већину од 24 часа, проводи се у кући рано детињство и старост, а жене већ по своме занимању везане су за кућу целим животом, зато и вели пословица: „Не стоји кућа на земљи, него на жени.“

Стан је место где се здрави склањају од неповољна времена и да се одморе, а болесни да врате здравље.

Зато је човеку потребан у првом реду здрав стан.

А како стоје са станом наши сељаци?

Они станују по старинском задружном начину живота сви у једној соби: и старо и младо, и мушко и женско, и здраво и болесно. У њој се и дањује и ноћива, у њу долазе и суседи и странци, у њој се пуши, пије и пљуцка, — док се друга лепша, виднија „чиста“ соба чува за — госта.

Прво и прво треба знати, да је за одржање здравља потребна свакој глави извесна количина чиста ваздуха, просечно 15 кубич. метара.

Надаље не треба да су болесни и здрави у истој соби: прво, што је болеснику потребно више ваздуха, мира и удобности него ли здраву, а друго што се од болесних могу и здрави поболети.

Пошто се ваздух у затворену простору брзо квари, треба га занављати свежим, а то бива отварањем прозора и промахивањем. Но то је нешто, што наш народ никако не воле. Осим на кујинска врата, одакле знаде долазити и дим и пара из котла, он не измењује ваздуха у стану. Прозори се преко зиме и неотварају, а многи затрпају прозор пепелом да не уђе споља ваздух.

Уз то имаде у нашег народа обичај, да се у соби држи и купусно буре, да се суше обојци, опанци, покисли гуњац и пелене, да се под креветом чува кромпир, насађују кокоши и одрањују пилићи.

Кад томе свему додате да је патос у соби од набоја, који се троши ако се не полива, а ако се полива, онда је увек једна велика површина собе

влажна; па онда још, да по томе патосу пљују и искашљавају се и здрави и болесни, и стари и млади, и домаћи и страни, да се нађ знаде унередити дете, мачка и живинка, — јасно је да је таква соба управо само за то, да прима у себе и распростире клице болести.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

Пренос костију побијених Свештеника.

(Свршетак.)

После његова говора унешена су оба ковчега и положена на катафалке испред двери: лево и десно, па је одмах отпочело бдење.

У 8 часова је оно тек завршено, па су онда гости уморени, оставили свети храм, овај дивни и монументални споменик љубави синова према својој вери у времену робовања, овај величанствени храм, кога би могла и престоница пожелети и удаљили се, оставивши стотине свећа по сандуцима, око којих су распоређени били силни венци.

Сутра дан у недељу, у 8 часова отпочела је свечана Архијерејска служба. Преосвећени Епископ Иринеј је служио. Асистирало је 12 свештеника, већином гостију, а том приликом извршена су и два рукоположења. А после службе је парастос. Тада је се обукло преко 30 свештеника и препуна црква света, претворила је се тих момената у једну тужну породицу. Брујање црквених песама, пуних по садржају и изразу, и необичних по слаткој и болној мелодији, прихватано од многих учесника, јецање складних звона, којих има доста ишка црква, није ублажавало тугу уцвељених, већ ју је појачавало. А када се епископ Иринеј успео на солеју и обратио се породицама и поштоваоцима, спонтано се рађало код свих једно племенито, једно узвишено осећање заједничке туге, заједничког уважења и поштовања према жртвама, и заједничких суза. Кулминација говора била је у једном, можда несрачуњеном, већ инстинктивном гесту, на име: епископ Иринеј је крунисао свој говор са два дубока поклона према ковчезима и искреним целивањем истих, што је изазвало буру од туге у душама свију . . .

Када су ковчези изнети и поново положени пред цркву, говорио је Јеремија Живановић проф, и изасланик Проф. Друштва.

С десне стране цркве, у једној дугачкој узини, која је у вези са самим храмом, и која ће такође постати храм, израђена је гробница за наше дивмученике (с леве стране је израђена гробница за последњег епископа нишког Никанора), и у зид изнад гробнице утиснута је гранитна плоча, коју је Свешт. Удружење дало да се изради у Београду. У плочи су урезана златним словима имена свих изгинулих свештеника па и оно неколико личности из несвештеничког реда (међу њима је један официр и један учитељ), а око извијене у лепој фигури плоче, постављен је оквир од камена са натписом о мучеништву од зликовачке нације Бугара а за свој род и груду.

Када су пренешени ковчези над саму гробницу, Стева Димитријевић, прота и декан теолошког факултета, опростио се у лепом говору са својим знанцима и пријатељима; и као члан старог Глав. Одбора Свешт. Удружења, који је ову ствар и изводио, и као земљак побијених.

После Димитријевића говорио је Срета Динић, поклонио је нарочиту пажњу у свом говору на живе, на породице изгинулих и инсистирао да друштво и држава ове одмах помогне. Његов је говор примљен с општим одобравањем.

Напослетку је се приступило последњем чину: спуштању ковчега. Нов врисак, нове сузе, нове клетве непријатељу. . . . А музика војна уз „вјечнаја памјат“ дочараваше последњим звуцима, ову тужну свечаност!

И разиђоше се сви у побожној тишини, коментаришући већ не знам који пут оно што су сви говорници тог дана изрекли: да су ти мили нам мученици побијени само зато што су били Срби, што су били српски свештеници, што су били бодри чувари своје нације, без којих је лакше било побугарављати, однарођавати . . .

Позив на претплату.

Први и други број „ГЛАСНИКА“ шаљемо свакоме, за кога мислимо, да ће ЛИСТ претплатити.

Уверени смо, да ће нас свака српска кућа материјално потпомоћи, да једини српски ЛИСТ у краљевини Румунији одржимо и да ће то доказати тиме, што ће по примању првога броја одмах послати и претплату.

Претплата на „ГЛАСНИК“ за децембар 1921 године износи 10 (десет) леја.

За 1922 годину је претплата на

пола године	**55 леја**
четврт године	**30 леја**
месец дана	**10 леја**

Наше заводе, трговце, занатлије и приватне молимо, да своје потребе оглашују у листу. Цена огласа је по погодби.

Претплата на лист и огласе, шаље се на Администрацију **„ГЛАСНИКА“** Тимишоара, четате, Пиаца Унирии Но. 2.

Администрација „Гласника“.

СВОЈ СВОМЕ.

Х а л о!

Ко хоће да буде лепо очешљан, обријан набренован нека

потражи велику берберску радњу

Живе Перић

преко пута од палате српске црквене општине у Четате:

Послуга тачна и брза.

Цене по пропису.

Нарочити избор масти за бркове и косу.

Пази да се не забуниш и одеш у суседну радњу.

Велики избор сваковрсне косе за бароке.

Велики избор женске и мануфактурне робе, Нарочити избор украса за невесте, Лајнена, дамаста и свиле најбоље врсте из домаћих и страних фабрика сваковрсних женских и мушких штофова

код

Сломанек и Рожа.

у Т.-Фабрици, пијаца Трајан палата Мирбахова,

ц е н е у м е р е н е.

Пазите на тачну адресу.

Послуга брза и тачна.

Т.-Фабрика **Т.-Фабрика**

Основана 1894. године.

Палата Мирбахова

Пијаца Трајан Т.-Фабрика

Густав Харинг

Велико стовариште **мануфактурне робе** сваке врсте на велико и мало.

Послуга тачна и брза, цене умерене.

715 Телефон 715.

Т.-Фабрика **Т.-Фабрика**

Трговина дечијих и мушких хаљина, шешира и друге мушке робе, нарочито стовариште вунених тканина

Филип Вилхајм

Т.-Фабрика **Пијаца Трајанова** **Т.-Фабрика**

(Кошутов трг.)

послуга брза и тачна, цене умерене.

Н а п р о д а ј у

за 100.000 леја

Кућа

и пола јутра винограда у Вршцу

улица Кутрић бр. 30. преко пута варошког парка.

Обратите се писмено на власника Pavel Guga șeful Gari Valea Mare Busca.

Т.-Фабрика **Т.-Фабрика**

Менцер и Најфелд

Трговина кратке робе, **велики избор чарапа сваке врсте.**

Улица три краља бр. 2.

Велики избор енглеских тканина, највеће стовариште сваковрсне свиле, изврсних штофова за одело и капуте

К О Д

Игњата Чендеша

У

Т.-Фабрика, Палата српске црквн. општине, Т.-Фабрика.

Браћа Чендеш, Тимишоара. 7937